

Петров Олександр Євгенійович,
здобувач кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії
внутрішніх справ

ОКРЕМІ НАПРЯМИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Корупція є транснаціональним явищем і в зв'язку з цим становить загрозу всій світовій спільноті. Протидія їй в різних країнах здійснюється з різною ефективністю і за різними напрямками, але очевидним є те, що необхідна міжнародна антикорупційна стратегія протидії, що складатиметься з різних профілактичних і репресивних заходів [1, с. 213–214].

Сучасні організовані групи тісно пов'язані корупційними зв'язками з посадовими особами органів державної влади та працівниками правоохоронних органів України. Саме корупція забезпечує імунітет цих груп від соціального та правового контролю та створює сприятливі умови для їхньої злочинної діяльності шляхом підкупу, хабарництва, одержання неправомірної вигоди, а також протидії цілеспрямованій діяльності правоохоронних органів і контррозвідувальним заходам у власному середовищі [2, с. 323].

Запозичення позитивного досвіду, застосування окремих підходів або елементів є безумовно корисними, так як вивчення здобутків інших завжди збагачує власну діяльність, дає змогу скорегувати її, розкриває ще не використані можливості [3, с. 323].

Заслужує на увагу досвід боротьби з корупцією у європейських країнах, які в більшій мірі орієнтовані на запобігання корупції, ніж на боротьбу з нею. Для прикладу, ключовим елементом антикорупційної політики скандинавських країн є концепція державного управління «Добре управління» (Good Governance). Ця система державного управління у сфері боротьби з корупцією характеризується, зокрема, участю громадян у прийнятті рішень; прозорістю доходів, рішень, дій державних службовців; оперативною реакцією на потреби суспільства; підконтрольністю державних органів громадськості [4].

У Швеції, як і у більшості Скандинавських країн, немає спеціалізованих антикорупційних органів, які контролювали б виконання антикорупційного законодавства, а основним законодавчим актом, яким передбачається покарання за неправомірне отримання винагороди службовими особами, є Кримінальний кодекс Швеції [5,

с. 282]. Що стосується відсутності спеціальних антикорупційних органів, то можна зазначити, що хоча Швеція не має антикорупційного агентства, проте вона має ряд органів, які можуть спільно розглядатися як такі, що виконують еквівалентну функцію. Це, перш за все, Національний антикорупційний підрозділ прокуратури (National Anti-Corruption Unit), нещодавно створена Національна антикорупційна група поліції (National Corruption Group) та давній Шведський антикорупційний інститут (Institutet Mot Mutor). До інших суб'єктів, діяльність яких спрямовується на протидію корупції, відносять Шведську асоціацію органів місцевої влади та регіонів (SKL) та Transparency International Швеція (TIS) [6].

У Нідерландах існує трирівнева система боротьби з корупцією. Більшість випадків корупції державні організації та інститути, такі як в'язниці, департамент державних зборів, міністерство оборони тощо, розбирають самі (всередині своїх організацій). Для цих цілей у держустановах існують власні відділи внутрішніх справ, або внутрішні служби безпеки. Як правило, організації карають тих, хто провинився, зміщенням із посади, стягуванням компенсації за порушення або ж звільненням [7, с. 34].

В Данії функціонує низка уповноважених осіб та установ, зокрема: 1) Національний аудиторський офіс (Rigsrevisionen), який був створений задля перевірки парламентських витрат та рахунків державних компаній; 2) Секретаріат із відмивання грошей (MLS) – це національний підрозділ фінансової розвідки, відповідальний за аналіз потенційної можливості відмивання коштів, фінансування тероризму та інших незаконних фінансових дій; 3) Данський парламентський омбудсмен – має у штаті 100 працівників та контролює адміністрацію уряду та муніципалітетів; 4) інші зацікавлені сторони – а) ЗМІ; б) громадянське суспільство [8; 9 с. 128].

Таким чином, ефективна боротьба проти корупції в Україні в умовах воєнного стану продовжується, окрім наявності відповідної політичної волі, така діяльність вимагає належного законодавчого забезпечення (комплекс нормативно-правових приписів, що регулюють механізми запобігання корупції, а також відповідальність за вчинення корупційних порушень), формування дієвої системи державних органів, забезпечення належного координування формування та реалізації антикорупційної політики, превентивні заходи запобігання корупції, а також її подолання в умовах воєнного стану. Побудова такої інституційної системи повинна відповідати міжнародним стандартам (зокрема, конвенціям Організації об'єднаних націй та Ради Європи проти корупції, а також рекомендаціям ГРЕКО

та Стамбульського плану дій антикорупційної мережі ОЕСР (організації економічного співробітництва й розвитку) і передовій світовій практиці, а також враховувати особливості української юридичної системи [10, с. 92].

Список використаних джерел

1. Гречко О.В. Зарубіжний досвід діяльності суб'єктів протидії корупції та можливості використання в Україні. Право. 2023. № 4. С. 213–218.

2. Севрук В.Г. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : матеріали II Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 8 груд. 2017 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ. С. 321–324.

3. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

4. Шевчук О. А. Світовий досвід боротьби з корупцією та можливість його запровадження в Україні. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2019_2_9.

5. Боднарчук О. Скандинавський досвід у сфері боротьби з корупцією наприкладі Швеції, Фінляндії. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 279–284.

6. Франков О.С. Зарубіжний досвід протидії корупції та організованій злочинності. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 7. С. 215–219. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/54>.

7. Мельник О. Г. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як вектор формування національної антикорупційної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 32–35.

8. Denmark: Overview of corruption and anti-corruption. Т. I. URL: <https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/Country-profileDenmark-2018-PR.pdf>.

9. Абдуллаєв В.А. Державна політика у сфері запобігання та протидії корупції: порівняння досвіду України та Азербайджанської Республіки: дис. ... д-ра філос.: 28. Миколаїв, 2023. 250 с.

10. Шило С.М. особливості застосування законодавства щодо запобігання корупції в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2022. Серія ПРАВО. Випуск 74: частина 2. С. 86–93.